

ПІДТРИМКА РЕФОРМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

MINISTRY OF FOREIGN
AFFAIRS OF DENMARK

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

ПЛАН

заходів з реалізації проекту

„Підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні”

(1 січня – 31 грудня 2013 р.)

Даний план заходів з реалізації проекту „Підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні” (надалі – „Проект”) на перший рік ґрунтується на висновках групи консультантів та членів Секретаріату Ради Європи за результатами візиту до Києва (Україна), що відбувся 18-21 лютого 2013 року.

Передбачається, що по мірі виникнення нових обставин або зміни пріоритетів у ході реалізації Проекту до плану вноситимуться зміни, проте вони не торкнуться цілей Проекту та погодженої методології, зокрема складу партнерів та цільових груп, запланованих заходів тощо. У випадку необхідності рішення про внесення істотних змін до плану має бути прийняте на засіданні організаційного/керівного комітету за попередньою згодою донора. Плани заходів на другий та третій роки буде надано одночасно зі звітами про хід реалізації Проекту.

У зв'язку з тим, що Кримінальний процесуальний кодекс (КПК) знаходиться лише на початковій стадії впровадження, деякі заходи описані у загальних рисах і більш детально визначатимуться спільно з партнерами Проекту залежно від об'єктивних потреб і можливостей РС та зацікавленості партнерів.

Виявлені під час попереднього візиту експертів ризику та проблеми було взято до уваги, і будь-які складні ситуації мають вирішуватися, наскільки це можливо, за рахунок ретельно розробленої стратегії та внесення коректив до плану заходів з реалізації Проекту. Наприклад, експерти РС визначили низку проблем та недоліків, пов'язаних з тим, що деякі з учасників Проекту в Україні не в змозі досягнути норми та принципи КПК через брак необхідних знань положень ЄКПЛ та досвіду їх практичного застосування. Поважаючи право держави на самостійне вирішення цих проблем, ми, тим не менш, вважаємо, що їх вирішення вимагає застосування більш ініціативного підходу. Таким чином, окрім заходів, продиктованих предметними та обґрунтованими запитами та потребами учасників, план реалізації Проекту також передбачає низку заходів, ініційованих РС з метою скерувати процес впровадження КПК на виконання передбачених ним завдань, а саме забезпечення його відповідності європейським стандартам та кращій практиці застосування.

У рамках візиту 18-21 лютого 2013 р. було також виявлено, що у зв'язку з поточною соціально-політичною ситуацією у країні громадська думка щодо КПК є дещо упередженою.

Відповідно, план заходів передбачає зосередження особливої уваги і спрямування додаткових зусиль на проведення інформаційних кампаній загального характеру і висвітлення проектних заходів та їх конкретних результатів. Водночас, у рамках реалізації Проекту особлива увага приділятиметься здійсненню спільно з іншими партнерами контролю за застосуванням положень КПК шляхом періодичного перегляду прокурорської та судової практики.

У зв'язку з тим, що Національна асоціація адвокатів України досі знаходиться у процесі формування, на підготовчій стадії Проекту не вдалося організувати зустріч з її представниками, що особливо прикро, враховуючи, як істотно зросла роль адвокатів у кримінальному процесі згідно з КПК. З огляду на це, є потреба у проведенні оцінки потенціалу та готовності адвокатів до застосування КПК. Отримані результати дозволять внести необхідні корективи до плану заходів у рамках Проекту.

Дуже корисним виявилось спілкування у рамках попереднього візиту експертів у лютому 2013 р. з міжнародними організаціями/донорами, що працюють у сфері кримінальної юстиції. В результаті консультацій з ними було досягнуто домовленості про проведення раз на два місяці неформальних організаційних засідань за участю донорів з метою обміну думками та обговорення перебігу реформи кримінальної юстиції. Виконання цієї домовленості є безумовною запорукою не лише оптимального використання наявних ресурсів та уникнення дублювання діяльності, але також і більш системної реалізації Проекту. Група управління проектом має приділити особливу увагу забезпеченню постійної координації дій з Представництвом Європейського Союзу в Україні.

У ході реалізації Проекту відбуватимуться інформування та консультації з приводу виконання поставлених завдань та конкретних заходів з Департаментом виконання рішень ЄСПЛ, Європейським судом з прав людини, Венеціанською комісією, ЄКЗК, Консультативною радою європейських прокурорів тощо. Реалізація Проекту має бути узгоджена з реалізацією інших проектів у рамках Плану дій Ради Європи для України на 2011-2014 роки, зокрема:

- спільною програмою РЄ і ЄС „Координація здійснення реформи правосуддя в Україні, узгодження дій між учасниками і донорами та моніторинг ефективності роботи у цій сфері”;
- спільною програмою РЄ і ЄС „Посилення боротьби з жорстоким поведінням і безкарністю у країнах Південного Кавказу, Молдові й Україні”;
- спільною програмою РЄ і ЄС „Поглиблення реформ правосуддя у державах Східного партнерства”;
- спільною програмою РЄ і ЄС „Посилення спроможностей адвокатів щодо реалізації в Україні положень ЄКПЛ та Європейської Соціальної Хартії (переглянутої)”;
- проектом „Зміцнення незалежності та професіоналізму судової системи в Україні” за фінансової підтримки Королівства Швеція;
- програмою HELP – „Посилення професійної підготовки щодо ЄКПЛ – Європейська програма освіти в галузі прав людини для юристів” тощо.

Донор, якого представляє Посольство Королівства Данії в Україні, буде регулярно інформуватися про хід реалізації Проекту та запрошуватися до участі у найважливіших заходах. Також використовуватимуться інші форми консультацій та узгодження дій.

1 січня – 31 грудня 2013 року													
Захід	Перше півріччя						Друге півріччя						Партнери
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Підготовка до реалізації Проекту													
Формування команди реалізації проекту (Страсбург)													РЄ
Формування команди реалізації проекту (Київ)													РЄ
Ознайомчий візит та консультації з партнерами з метою визначення плану заходів та методології реалізації Проекту													РЄ та партнери
Конференція з нагоди відкриття Проекту та засідання організаційного/керівного комітету Проекту													РЄ та партнери
Неформальні організаційні засідання за участю донорських організацій у сфері кримінальної юстиції													РЄ та партнери
Інформаційна кампанія, присвячена реформі системи кримінальної юстиції та даному Проекту													РЄ та партнери
Друге засідання організаційного/керівного комітету Проекту (звіт про хід виконання Проекту та план заходів з реалізації Проекту на 2014 рік)													РЄ та партнери
Завдання 1: Сприяння практичному застосуванню нового Кримінального процесуального кодексу (КПК) і розвитку нової інституційної ролі та потенціалу органів прокуратури.													
Тематичні дослідження результатів та проблем впровадження КПК ¹													РЄ та партнери
Експертна оцінка та обговорення нормативно-правових актів, інструкцій та рекомендацій, виданих з метою забезпечення впровадження КПК або тісно пов'язаних з ним													РЄ та партнери
Допомога у подальшій розробці нормативних та/або методологічних документів/інструментів впровадження КПК ²													РЄ та партнери

¹ Перша оцінка має бути присвячена проблемам здійснення досудового розслідування згідно з новим КПК, друга – особливостям судового контролю за досудовим розслідуванням згідно з новим КПК.

² Зокрема, будуть розглянуті такі теми та/або питання, запропоновані учасниками Проекту, відповідно зазначеними у дужках:

Засідання робочої групи з питань узгодженого тлумачення та застосування КПК у судовій практиці згідно з положеннями ЄКПЛ та практикою ЄСПЛ													РЄ та партнери
Створення робочої групи з моніторингу та аналізу практичного впровадження КПК													РЄ та партнери
Круглі столи та експертні наради на тему реалізації принципу змагальності у системі кримінальної юстиції та інших важливих аспектів впровадження КПК ³													РЄ та партнери
Перша річна конференція з метою обговорення результатів та основних проблем впровадження КПК													РЄ та партнери
Інформаційна кампанія щодо розуміння КПК та результатів його застосування													РЄ та партнери
Переклад, публікація та поширення матеріалів про європейські стандарти діяльності органів системи кримінальної юстиції, експертних висновків тощо.													РЄ та партнери

- порядок та практичні аспекти роботи слідчих суддів, посилення їх ролі та оптимізація діяльності та кадрового складу (ГПУ, ВСС, НШС);
- впровадження інституту процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням та роль слідчих (ГПУ, НАП);
- вдосконалення правової бази, що регулює негласні слідчі дії, пов'язані з втручанням у приватне життя особи (всі учасники);
- процесуальний порядок затримання осіб, зокрема функції працівників органів внутрішніх справ, які здійснюють затримання (ВСС);
- застосування превентивних (запобіжних) заходів, застави та інших альтернативних заходів, зокрема домашнього арешту/електронного моніторингу (ВСС, НШС);
- забезпечення прав підозрюваних, зокрема, практика повідомлення про підозру (НШС);
- угоди про визнання винуватості (всі учасники);
- процедури примирення; угоди в кримінальному процесі (ГПУ, ВСС);
- застосування відеоконференцій при здійсненні слідчих дій та загалом у кримінальному провадженні (НАП);
- підготовка проекту закону про кримінальні проступки (ГПУ, МВС).

³ Наступні теми та питання були запропоновані учасниками, вітчизняних експертів, представників НУО та донорських організацій або ж були запропоновані еспертами РЄ:

- практична реалізація принципу змагальності, зокрема конкретних прав сторони захисту, таких, як право на доступ матеріалів справи тощо;
- мотиви прийняття/неприйняття доказів, використання як джерела доказів показань з чужих слів;
- забезпечення дотримання розумних строків;
- організація судового розгляду справи згідно з новим КПК;
- захист свідків та анонімні свідки;
- розслідування складних справ щодо злочинів, вчинених організованими злочинними угрупованнями.

Переклад, публікація та поширення документів, що визначають європейські стандарти прокурорської діяльності та розслідування кримінальних правопорушень, відповідних рекомендації, експертних висновків тощо																				РЄ та партнери	
Завдання 3: Розвиток потенціалу ключових груп правників у застосуванні європейських стандартів у повсякденній роботі на базі нового КПК, а також моніторинг процесу їх застосування шляхом здійснення періодичних оглядів прокурорської / судової практики.																					
Детальна оцінка навчальних потреб прокурорів, суддів, адвокатів, слідчих та інших правоохоронців у зв'язку з впровадженням нового КПК																					РЄ та партнери
Удосконалення навчальних програм НАП та НШС з кримінального процесу та надання допомоги у приведенні їх у відповідність з європейськими стандартами з використанням ресурсів програми HELP																					РЄ та партнери
Відкриті лекції у НАП для студентів магістратури Академії на тему тлумачення положень КПК у світлі практики ЄСПЛ																					РЄ та партнери
Лекції у НАП у рамках курсів підвищення кваліфікації прокурорів-викладачів Академії на тему тлумачення відповідних положень КПК у світлі практики ЄСПЛ																					РЄ та партнери
Поглиблений навчальний курс для вітчизняних прокурорів-викладачів із застосування європейських стандартів кримінального процесу																					РЄ та партнери
Навчальний візит до РЄ і, зокрема, ЄСПЛ групи вітчизняних викладачів-практиків, які спеціалізуються на темі ЄСПЛ																					РЄ та партнери
Серія семінарів для прокурорів на тему застосування європейських стандартів кримінального процесу																					РЄ та партнери
Додатковий навчальний курс для суддів-викладачів на тему проблем впровадження КПК																					РЄ та партнери

Тематичні семінари для слідчих суддів на тему їх ролі як гарантів захисту основних прав у кримінальному процесі													РЄ та партнери
Тематичні семінари для суддів першої інстанції на тему ефективної реалізації принципу змагальності згідно з практикою ЄСПЛ													РЄ та партнери
Тематичні семінари для адвокатів, які надають безкоштовну юридичну допомогу, з питань застосування положень нового КПК, а також реалізації прав та процедурних гарантій, передбачених ЄКПЛ													РЄ та партнери
Конференція на тему попереднього розслідування слідчими органів внутрішніх справ згідно з новим КПК: проблеми теорії і практики													РЄ та партнери
Тематичні семінари для працівників правоохоронних органів з питань впровадження КПК у світлі вимог ЄКПЛ ⁴													РЄ та партнери
Спільні семінари/круглі столи для суддів, прокурорів, слідчих та адвокатів на тему реалізації принципу змагальності, правил доведення та проблем, що виникають на стадії досудового розслідування													РЄ та партнери
Відкриті лекції для студентів найбільших закладів вищої юридичної освіти України (Київ, Харків, Львів, Одеса)													РЄ та партнери
Тематичні семінари для юридичних кадрів Секретаріату Уповноваженого з прав людини/органа, відповідального за забезпечення дотримання ОРСАТ, а також правозахисних НДО з питань впровадження нового КПК та контролю за дотриманням прав ув'язнених та обвинувачуваних у кримінальному процесі													РЄ та партнери

⁴ Можливі теми семінарів: 1) негласні слідчі дії; 5) ефективне використання альтернативних запобіжних заходів, не пов'язаних з ув'язненням; 3) процесуальні гарантії згідно з КПК; 2) обов'язки адвокатів; 4) взаємодія зі слідчими суддями та прокурорами; 3) ефективне використання механізму судових угод тощо.

Міжнародна конференція на тему застосування європейських стандартів кримінального процесу													РЄ та партнери
Переклад українською мовою, публікація та поширення вибраних рішень ЄСПЛ, посібників, навчальних програм та матеріалів тощо													РЄ та партнери
Створення робочої групи з метою здійснення моніторингу за процесом навчання та подальшим застосуванням слухачами тренінгів знань та навичок, отриманих під час навчання													РЄ та партнери